

अनुसुची १

मदिरा तथा वियर उद्योग स्थापनार्थ एवं उद्देश्य थप र क्षमता वृद्धि समेतका लागि अनुमति प्रदान गर्ने सम्बन्धको संशोधित मापदण्ड ।

१. मदिरा/वियर उद्योग स्थापना गर्न पाइने क्षेत्र सम्बन्धमा
- अ) औद्योगिक प्रवर्द्धन बोर्डको १३२ औं बैठकको निर्णयानुसार काठमाडौं उपत्यका एवं अन्य उप-महानगरपालिका एवं नगरपालिकाहरूमा नयाँ मदिरा एवं वियर उद्योग स्थापना गर्न पाइने छैन भनिएकोमा सो लाई यथावत कायम राख्ने ।
तर नवघोषित तथा विस्तारित नगरपालिकाहरूको हकमा औद्योगिक प्रवर्द्धन बोर्डको २१३ औं बैठकको निर्णयानुसार नै नयाँ मदिरा एवं वियर उद्योग स्थापना, पूँजी तथा क्षमता वृद्धि वा उद्देश्य थप गर्न सकिने छ ।
- आ) औद्योगिक प्रवर्द्धन बोर्डको १७६ औं बैठकले “मभौला तथा ठुला स्तरका उत्पादनमूलक उद्योग” अन्तर्राष्ट्रिय सिमानाको ५ कि.मि. बाहिर मात्र स्थापना गर्न पाइने निर्णय गरेको सन्दर्भमा सबै स्तरका मदिरा एवं वियर उद्योगको स्थापना अन्तर्राष्ट्रिय सिमानाको ५ कि.मि. भित्र स्थापना गर्न नपाइने व्यवस्था कायम हुनुपर्ने ।
- इ) औद्योगिक प्रवर्द्धन बोर्डको १९० औं बैठकबाट “लुम्बिनी क्षेत्र संरक्षणको निम्ति निर्मित बाउण्डीको दक्षिण तर्फ भारतीय सिमासम्म र पूर्व पश्चिम उत्तर तर्फ बाउण्डी देखि १५ कि.मि. दुरी भित्र साथै लुम्बिनी भैरहवा कोरिडोर खण्डमा सडकको दायाँ बायाँ ८०० मिटर भित्र कार्बन उत्सर्जन नगर्ने उद्योग बाहेक अन्य नयाँ उद्योग स्थापना गर्न नदिने” भन्ने निर्णय भए अनुसार सो क्षेत्रमा वियर तथा मदिरा उद्योग स्थापना गर्न पाइने छैन ।
- ई) मदिरा तथा वियर उद्योग ऐतिहासिक महत्वका मठ-मन्दिर, अस्पताल, विद्यालय क्षेत्र, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा नेपाल सरकारले मदिरा वा वियर उद्योग स्थापना गर्न नपाइने भनी तोकेको क्षेत्रभन्दा न्यूनतम ५०० मिटर टाढा हुनु पर्नेछ । मदिरा तथा वियर उद्योग भएको स्थानबाट ५०० मिटर भित्र नयाँ अस्पताल र विद्यालय स्थापना गर्न नदिने व्यवस्थाका लागि सम्बन्धित निकायमा अनुरोध गर्ने ।
- उ) काठमाडौं उपत्यका बाहेकको औद्योगिक क्षेत्रको हकमा औद्योगिक प्रवर्द्धन बोर्डको १३२ औं बैठकको निर्णयानुसारनै मदिरा तथा वियर उद्योग स्थापना गर्न पाउने व्यवस्था कायम राख्ने ।

२. वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन स्वीकृति, उद्योग दर्ता सम्बन्धमा

- अ) मदिरा तथा वियर उद्योग स्थापना गर्न ईजाजत प्राप्त व्यक्ति/संस्थाले ईजाजत प्राप्त गरेको मितिले १ (एक) वर्ष भित्र कम्पनी, संचालक वा लगानीकर्ताको नाममा उद्योगको लागि आवश्यक जग्गाको स्वामित्व कायम गरि सक्नुपर्नेछ ।
- आ) उक्त जग्गालाई आधार मानेर उद्योगीले उद्योग दर्ता प्रयोजनको लागि वातावरण संरक्षण नियमावली-२०५४ ले निर्दिष्ट गरे बमोजिम १५ दिने सार्वजनिक सूचना प्रकाशन (राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा) गर्नुका साथै सूचना टाँसको मुचुल्का, छर-छिमेक/संघियारको स्वीकृति सहितको मुचुल्का, सम्बन्धित गा.वि.स. को सिफारिस सहित IEE/EIA प्रतिवेदन सम्बन्धित निकायमा स्वीकृतिको लागि पेश गर्नु पर्नेछ ।
- इ) उद्योगबाट वातावरण तथा जनस्वास्थ्यमा पर्न सक्ने प्रतिकूल प्रभावलाई न्यूनिकरण गर्न ब्रुअरी र डिष्टिलरीको (बोटलिङ सहित) हकमा एकै चाक्लाका न्यूनतम ३ (तीन) हेक्टर र ब्लेण्डिङ्ग/बोटलिङ मात्र गर्ने उद्योगको हकमा एकै चाक्लाका न्यूनतम १ हेक्टर जमिन हुनुपर्नेछ । डिष्टिलरी/ब्लेण्डिङ्ग/बोटलिङ्ग, ब्रुअरी, वाइन, साइडर लगायतका मदिराजन्य पदार्थ उत्पादन गर्ने उद्योग एकै परिसरमा संचालन गर्ने हकमा एकै चक्लाको न्यूनतम ४ (चार) हेक्टर जमिन हुनुपर्नेछ । तर डिष्टिलरी/ब्लेण्डिङ्ग/बोटलिङ्ग, ब्रुअरी, वाइन, साइडर लगायतका मदिराजन्य पदार्थ उत्पादन गर्ने कारखाना भवनहरु छुट्टा छुट्टै हुनु पर्नेछ ।
- ई) औद्योगिक क्षेत्रमा मदिरा तथा वियर उत्पादन गर्ने हकमा मदिरा तथा वियर उद्योग स्थापना गर्न ईजाजत प्राप्त व्यक्ति/संस्थाले ईजाजत प्राप्त गरेको मितिले १ (एक) वर्ष भित्र उद्योगको लागि आवश्यक जग्गा भाडामा लिने सम्बन्धमा औद्योगिक क्षेत्रसँग जग्गा भाडा सम्झौता गरी सक्नुपर्नेछ ।
- Common Effluent Treatment Plant भएको औद्योगिक क्षेत्रको हकमा नयाँ मदिरा एवं वियर उद्योग स्थापना गर्न आवश्यक जमिनको क्षेत्रफल सम्बन्धमा औद्योगिक क्षेत्र व्यस्थापन लिमिटेडको कार्यालयले सिफारीस गरे बमोजिम हुनेछ ।
- उ) उद्योग सञ्चालन पूर्व IEE/EIA मा उल्लेखित Mitigation Measures हरु जडान गरे/नगरेको सम्बन्धमा सम्बन्धित विभागबाट स्थलगत निरीक्षण गर्नु/गराउनु पर्नेछ ।
- ऊ) उद्योग परिसरमा Greenbelt निर्माण गर्नु पर्नेछ ।

३. मदिरा/वियर उद्योगको अनुमति प्रदान गर्ने सम्बन्धमा विशेष व्यवस्था

- अ) मदिरा एवं वियर उद्योग स्थापनाको अनुमति प्राप्त गर्न विभागमा आवेदन साथ रु. ५ लाख धरौटी बापत जम्मा गर्नु पर्नेछ । उक्त धरौटी अनुमति प्राप्त नभएमा वा उद्योगको व्यवसायिक उत्पादन शुरु भएको प्रमाण पेश गरे पश्चात मात्र फिर्ता गरिनेछ । अनुमति प्रदान गर्दा तथा उद्योग दर्ता गर्दा तोकिएका शर्तहरु तथा स्वीकृत मापदण्ड अनुरूप कार्य नगर्ने उद्योगले राखेको धरौटी जफत गर्न सकिनेछ ।

आ) मदिरा वा वियर उत्पादन गर्न स्थापना भै सकेको उद्योगको उद्देश्य थप/क्षमता वृद्धि अनुमति माग गर्दा आवेदन साथ रु. ३ लाख धरौटी वापत जम्मा गर्नुपर्नेछ । उक्त धरौटी उद्देश्य थप/क्षमता वृद्धिको अनुमति प्राप्त नभएमा वा अनुमति प्रदान गरिएकोमा व्यवसायिक उत्पादन शुरु भएको प्रमाण पेश गरे पश्चात मात्र फिर्ता गरिनेछ । अनुमति प्रदान गर्दा तथा उद्योग दर्ता, उद्देश्य थप/क्षमता वृद्धि गर्दा तोकिएका शर्तहरू तथा स्वीकृत मापदण्ड अनुरूप कार्य नगर्ने उद्योगले राखेको धरौटी जफत गर्न सकिनेछ ।

इ) व्यक्तिको नाममा इजाजत पत्र प्राप्त गरेको अवस्थामा इजाजत प्राप्त गरेको मितिले ३० दिन भित्र कम्पनी दर्ता गरी सक्नु पर्नेछ । सो कम्पनीमा इजाजत प्राप्त व्यक्तिको न्यूनतम २०% (बीस प्रतिशत) शेयर लगानी हुनु पर्नेछ । निजले सो शेयर इजाजत/अनुमति बापत जम्मा गरेको धरौटी फिर्ता नहुञ्जेल सम्म विक्री गर्न पाउने छैन । धरौटी फिर्ता गर्नु पूर्व निजले कम्पनीको शेयर विक्री गरेको पाइएमा सो कार्य इजाजतको शर्तको प्रतिकूल कार्य गरेको ठहर्‍याई धरौटी जफत गर्नुको साथै औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९ अनुसार थप कारवाही गर्न सकिने छ ।

ई) वियर तथा डिष्टिलरी (वोटलिङ समेत) उद्योगको हकमा इजाजत प्राप्त भएको मितिले ३ (तीन) वर्ष भित्र र ब्लेण्डिङ/वोटलिङ प्लाण्ट मात्रको हकमा २ (दुई) वर्ष भित्र उद्योगको निर्माण कार्य सम्पन्न गरी व्यवसायिक उत्पादन गरि सक्नु पर्नेछ ।

तर मनासिव माफिकको कारण दर्शाई इजाजत प्राप्त व्यक्ति, संस्थाबाट निवेदन प्राप्त भएमा विभागले कार्य प्रगतिको मुल्यांकन गरेर इजाजतको म्याद समाप्त भएको मितिले ६/६ महिना गरी थप दुई पटक सम्म म्याद थप गरी दिन सक्नेछ ।

उक्त अवधि भित्र पनि उद्योग सञ्चालनमा नआए औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९ को दफा २५ को प्रकृया पूरा गरी उद्योग खारेजी समेत गर्न सकिने छ ।

उ) डिष्टिलरी (वोटलिङ समेत गर्ने उद्योग) को हकमा उद्योगले अनिवार्य रूपमा निम्नानुसार भौतिक संरचनाको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(१) मोलासेस (Molasses) प्रयोग गर्ने डिष्टिलरीको हकमा मोलासेस ट्यांक र Rectified Spirit Tank जमिनको सतह भन्दा माथि राख्नु पर्नेछ । ती ट्यांकहरू Mild Steel वा सो भन्दा उच्च गुणस्तरको वस्तुबाट निर्माण गर्नु पर्नेछ ।

(२) Molasses Tank लगायत RS/ENA प्रत्येकको भण्डारण गर्ने क्षमता वार्षिक स्वीकृत क्षमताको आधारमा गणना गर्दा न्यूनतम १ महिनालाई पुग्ने हुनुपर्छ ।

(३) उद्योगमा जडान हुने Holding Tank/Blending Tank/DM Water Storage Tank लगायत अन्य पाइप लाइनहरू स्टेनलेस स्टिल (Stainless Steel) को हुनु पर्नेछ ।

- (४) उद्योगको उत्पादनमा प्रयोग हुने पानी Demineralised हुनु पर्नेछ र सो को लागि तदनुसृतको यन्त्र-उपकरण जडान भएको हुनु पर्नेछ ।
- (५) उद्योगमा अनिवार्य रूपमा Washing, Filling, Sealing, Labeling Machine तथा Inspection Table जडान गरेको हुनुपर्नेछ ।
- (६) बोटलिङ प्लाण्ट जडान गरिएको भवनको Side Wall को उचाई न्यूनतम १८ फिट हुनु पर्नेछ ।
- (७) गुण नियन्त्रण गर्ने प्रयोजनको लागि उपयुक्त प्रयोगशालाको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । उक्त प्रयोगशालामा न्यूनतम pH Meter, Conductivity Meter, Hydrometer, Turbidity Meter, Color Meter, Alcohol Distillation Equipment तथा Necessary Glasswares लगायतका उपकरण हुनु पर्नेछ । सो प्रयोगशालामा उत्पादन हुने वस्तुको अनुगमन कार्यको लागि उद्योग मन्त्रालय, नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभाग तथा सम्बन्धित गुण नियन्त्रण निकायबाट निरीक्षण गराई सो को प्रतिवेदन नियमित रूपमा सम्बन्धित विभागमा पेश गर्नुपर्नेछ ।
- (८) मोलासेस बाहेक अन्न तथा विभिन्न प्रकारका Starch Material प्रयोग गर्न इच्छुक डिष्टिलरीको हकमा निम्नानुसार हुनु पर्नेछ ।
- स्वदेशी अन्न प्रयोग गर्ने उद्योगले स्वीकृत क्षमताको अधिकतम १०% मात्र स्वदेशी अन्न प्रयोग गर्न पाउने छन् । थप परिमाण आवश्यक परेमा आयातित अन्न मात्र प्रयोग गर्नुपर्नेछ । तर कनिका वा Broken grain प्रयोग गर्न भने कुनै नियन्त्रण गरिने छैन ।
 - Malt लगायत Fruits इत्यादिबाट Rectified Spirit (RS) उत्पादन गर्ने प्रयोजनको लागि आन्तरिक राजश्व कार्यालयको पूर्व स्वीकृति लिएर मात्र Pot Still Plant जडान गरी RS उत्पादन गर्नु पर्नेछ ।
- (९) उत्पादन प्रविधिको हकमा देहाय बमोजिम हुनुपर्नेछ :-
- कच्चा पदार्थको रूपमा Molasses प्रयोग गर्ने उद्योगले अनिवार्य रूपमा Patent Still Plant जडान गर्नु पर्नेछ ।
 - Malt लगायत Fruits इत्यादिबाट Rectified Spirit (RS) उत्पादन गर्ने प्रयोजनको लागि आन्तरिक राजश्व कार्यालयको पूर्व स्वीकृति लिएर मात्र Pot Still Plant जडान गरी RS उत्पादन गर्नु पर्नेछ ।
 - Extra Neutral Alcohol (ENA) उत्पादन गर्न उद्योगले अनिवार्य रूपमा Patent Still Plant जडान गर्नु पर्नेछ ।
 -
- (१०) औद्योगिक क्षेत्रमा स्थापना हुने उद्योग तथा प्रस्तुत मापदण्ड लागू हुनु भन्दा पहिले नै संचालनमा रहेका उद्योगहरु बाहेकका उद्योगले आफ्नो (कम्पाउण्ड वाल) पर्खालबाट न्यूनतम १५ फिट जमिन छाडीमात्र फ्याक्ट्री भवन, गोदाम

Utility Shed जस्ता भौतिक संरचना निर्माण गर्नु पर्नेछ । उद्योग परिषरमा Greenbelt समेत निर्माण गर्नु पर्नेछ ।

- (११) उद्योगले कम्तीमा एक जना अल्कोहल टेक्नोलोजिष्ट वा फूड टेक्नोलोजिष्ट वा माईक्रो बायोलोजिष्ट वा केमिष्टको प्रत्यक्ष निगरानीमा उत्पादन गर्नु पर्नेछ ।
- ऊ) वियर उत्पादन गर्ने उद्योगको हकमा निम्नानुसारको व्यवस्था हुनु पर्नेछ :
- (१) उत्पादनमा प्रयोग हुने Pipelines हरु अनिवार्य रूपमा Stainless Steel को हुनु पर्नेछ ।
- (२) गुण नियन्त्रण गर्ने प्रयोजनको लागि उपयुक्त प्रयोगशालाको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । उक्त प्रयोगशालामा न्यूनतम pH Meter, Conductivity Meter, Hydrometer, Turbidity Meter, Color Meter, Alcohol Distillation Equipment, CO₂ Pressure Measuring Equipment तथा Necessary Glasswares लगायतका उपकरण हुनु पर्नेछ ।
सो प्रयोगशालाको व्यवस्थापन एवं उत्पादन हुने वस्तुको अनुगमन कार्यको लागि उद्योग मन्त्रालय, नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभाग तथा सम्बन्धित गुण नियन्त्रण निकायबाट निरीक्षण गराई सो को प्रतिवेदन नियमित रूपमा सम्बन्धित विभागमा पेश गर्नुपर्नेछ ।
- (३) औद्योगिक क्षेत्रमा स्थापना हुने उद्योगहरु बाहेकका उद्योगले आफ्नो कम्पाउण्ड वालबाट न्यूनतम १५ फिट जमिन छाडीमात्र फ्याक्ट्री भवन, गोदाम Utility Shed जस्ता भौतिक संरचना निर्माण गर्नु पर्नेछ ।
- (४) उद्योगले कम्तीमा एक जना अल्कोहल टेक्नोलोजिष्ट वा फूड टेक्नोलोजिष्ट वा माईक्रो बायोलोजिष्ट वा केमिष्टको प्रत्यक्ष निगरानीमा उत्पादन गर्नु पर्नेछ ।

४. अनुमति पत्र एवं उद्योग दर्ता प्रमाणपत्रमा खुलाउनु पर्ने व्यहोरा

- (अ) अनुमति प्रदान गरिने पत्रमा शर्तको रूपमा निम्न कुराहरु स्पष्ट उल्लेख गरी जारी गर्नु पर्नेछ ।
- प्रकरण ३ मा उल्लेखित विशेष व्यवस्था/शर्त (उद्योगको प्रकृति अनुसार) खुलाउनु पर्नेछ ।
 - उक्त शर्त/व्यवस्था पालना नभएको अवस्थामा हुन सक्ने सम्भावित कारवाही खुलाउनु पर्नेछ ।
 - इजाजत पत्रको अवधि सम्बन्धी व्यवस्था र उद्योग दर्ता म्याद सम्बन्धमा आवश्यक सूचना उल्लेख गर्नुपर्नेछ ।
- (आ) उद्योग दर्ता प्रमाणपत्रमा निम्न व्यहोरा खुलाउनु पर्नेछ ।
- इजाजत प्रदान गर्दाका विशेष शर्त/व्यवस्थाहरु
 - प्रकरण २ अनुसारका वातावरणीय शर्तहरु
 - धरौटी फिर्ता सम्बन्धी व्यवस्था

५. इजाजत पत्र खारेज हुने अवस्था

- (१) इजाजत पत्र जारी भएको ३० (तीस) दिन सम्म इजाजतपत्र नबुझेमा । सो म्याद गुज्रिएको ७ (सात) दिन भित्र मनासिव माफिकको कारण दर्शाई आवेदन दिएमा सम्बन्धित विभागले थप १ (एक) महिना इजाजतको म्याद थप्न सक्नेछ ।
- (२) कम्पनी दर्ता गरी उद्योग दर्ताको लागि आवश्यक जग्गाको व्यवस्था गरेर एवं प्रकरण ३ मा उल्लेखित विशेष व्यवस्था समेतलाई मध्यनजर राख्दै प्रकरण २ मा उल्लेखित प्रक्रिया पूरा गरी इजाजत प्राप्त भएको १ (एक) वर्ष भित्र सम्बन्धित निकायमा उद्योग दर्ताका लागि रित पूर्वक आवेदन नगरेमा ।
- (३) उद्योग स्थापनाको लागि दर्ता गरिएको कम्पनीमा इजाजत प्राप्त व्यक्तिको शेयर अनुपात २०% (वीस प्रतिशत) भन्दा कम भएमा ।

साथै उद्योगले व्यवसायिक उत्पादन शुरु गरेपछि धरौटी फिर्ताको लागि आवेदन गर्नुपर्नेछ । त्यसरी आवेदन नगर्ने शुरु इजाजत प्राप्त व्यक्तिले आफ्नो शेयरको स्वामित्व विक्री गरेको अवस्थामा अनुमति खारेज हुनेछ ।

- (४) प्रकरण २ (इ) वा प्रकरण ३ (ई) वा ३ (उ) मा उल्लेखित शर्त अनुरूपको आवश्यक जग्गाको व्यवस्था एवं भौतिक संरचना जडान/स्थापना गरेको नपाइएमा ।
- (५) अनुमतिपत्र प्रदान गर्दा तथा उद्योग दर्ताको बखत तोकिएका अन्य शर्तहरूको पालना गरेको नपाइएमा ।

६. मदिरा उद्योगमा विदेशी लगानी सम्बन्धमा

- (१) ४० प्रतिशत v/v मदिरा तथा सो भन्दा कम प्रतिशतको उत्पादन गर्ने उद्योगमा सामान्यतया विदेशी लगानी गर्न नपाइने नीति कायम गर्ने ।
- (२) विदेशी ट्रेडमार्क प्रयोग गरी नेपालमा विदेशी ब्राण्डको वा स्वदेशी ट्रेडमार्कनै प्रयोग गरी मदिरा एवं वियर उत्पादन गर्न सामान्यतया उद्योगको खुद नाफाको १०% सम्म वा विक्रीमूल्यको (सरकारी करहरू बाहेक) ६% सम्म Royalty/ Fee को रूपमा दिन सक्नेछ । तर निर्यात गर्ने मदिराको हकमा निर्यात गरेको परिमाणको आधारमा दुई पक्ष बिचको सम्झौता अनुसार Royalty/ Fee निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

७. मदिरा एवं वियर उद्योगको उद्देश्य थप, क्षमता वृद्धि एवं ठाउँसारी सम्बन्धमा

- (१) मदिरा एवं वियर उद्योगले उद्देश्य थप एवं क्षमता वृद्धि गर्ने प्रयोजनको लागि समेत प्रकरण १, २, ३, ४, ५ र ६ मा उल्लेखित नयाँ उद्योग सरहका प्रावधान लागु हुनेछ तर विभागीय प्रचलन अनुरूप विगतमा उद्योग स्थापनार्थ IEE गरिसकेका हकमा उद्देश्य थप एवं क्षमता वृद्धि गर्नु परेमा परिमार्जित IEE प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

- (२) विभागले उद्योगको स्थलगत निरिक्षण गरी प्रस्तावित मापदण्ड भन्दा फरक स्थिति विद्यमान भए/नभएको समेत अध्ययन गरी अनुमति प्रदान गर्ने सम्बन्धमा सिफारिश गर्नेछ ।
- (३) विद्यमान मदिरा एवं वियर उद्योगले ठाउँसारी गर्न चाहेमा यस मापदण्ड अनुरूपको भौतिक संरचना तथा जमिन हुनुपर्नेछ ।

८. विद्यमान संचालनमा रहेका मदिरा एवं वियर उद्योग सम्बन्धमा

- विद्यमानमा सञ्चालनमा रहेका मदिरा एवं वियर उद्योगहरूले समेत न्युनतम रूपमा प्रकरण ३ को उ, ऊ मा उल्लेखित भौतिक संरचनाको निर्माण अनुमति प्राप्त भएको मितिले दुई वर्ष भित्रमा सम्पन्न गर्नुपर्ने प्रावधान बमोजिम भए नभएको सम्बन्धमा प्रकरण ९ अनुसारको अनुगमन संयन्त्रले अनुगमन गरी सोको प्रतिवेदन सम्बन्धीत विभागमा पेश गर्नुपर्नेछ । उक्त प्रतिवेदनमा न्युनतम रूपमा प्रकरण ३ उ, ऊ मा उल्लेखित भौतिक संरचनाको निर्माण नभएको उल्लेख गरिएको उद्योगको हकमा आवश्यक कारवाहीका लागि औद्योगिक प्रवर्द्धन बोर्डमा प्रस्ताव पेश गर्ने ।

९. अनुगमन संयन्त्र

- (१) मिति २०६९।३।३ को मन्त्रपरिषद्, आर्थिक तथा पूर्वाधार समितिको निर्णय एवं यस मापदण्डमा उल्लेखित विषयहरू सम्बन्धमा नियमित अनुगमन गर्न निम्नानुसारको संयुक्त अनुगमन टोलीको गठन सम्बन्धित विभागले गर्नेछ ।

उद्योग विभागमा दर्ता भएका उद्योगहरूको हकमा

- (१) अनुगमन शाखाको निर्देशक, उद्योग विभाग, संयोजक
- (२) प्रतिनिधि, आन्तरिक राजश्व विभाग, सदस्य
- (३) प्रतिनिधि, स्थानीय आन्तरिक राजश्व कार्यालय वा कोष तथा लेखा नियन्त्रण कार्यालय वा करदाता सेवा कार्यालय, सदस्य
- (४) महानिर्देशकले तोकेको अधिकृत, उद्योग विभाग, सदस्य सचिव

घरेलु तथा साना उद्योग विभागमा दर्ता भएका उद्योगहरूको हकमा

- (१) अनुगमन शाखाको निर्देशक, घरेलु तथा साना उद्योग विभाग, संयोजक
- (२) प्रतिनिधि, आन्तरिक राजश्व विभाग, सदस्य
- (३) प्रतिनिधि, स्थानीय आन्तरिक राजश्व कार्यालय/कोष तथा लेखा नियन्त्रण कार्यालय, सदस्य
- (४) प्रतिनिधि, सम्बन्धित घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय, सदस्य
- (५) महानिर्देशकले तोकेको अधिकृत, घरेलु तथा साना उद्योग विभाग, सदस्य सचिव

- (२) माथि (१) मा उल्लेखित अनुगमन टोलीले निम्न थप विषयमा समेत अनुगमन गर्नेछः-
- (क) प्रस्तावित मापदण्ड, इजाजत पत्र तथा उद्योग दर्ता प्रमाणपत्रमा उल्लेखित शर्त पालना गरे/नगरेको,
 - (ख) स्वीकृत भन्दा बढी उत्पादन गरे/नगरेको
 - (ग) राजश्व आम्दानी, कच्चा पदार्थ खपत, प्रतिफल इत्यादि
 - (घ) सम्बन्धित विभागले तोके बमोजिमका अन्य विषयहरू
- (३) अनुगमन टोलीले अनुगमन पश्चात आफ्नो प्रतिवेदन सम्बन्धित विभाग, अर्थ मन्त्रालय तथा उद्योग मन्त्रालयमा प्रस्तुत गर्नेछ ।

१०. विविध :

१०(१) बाधा, अड्काउ फुकाउने सम्बन्धमा :

उल्लिखित मापदण्ड कार्यान्वयनको क्रममा कुनै बाधा, अड्काउ पर्न आएमा सो बाधा अड्काउ प्रचलित कानून बमोजिम औद्योगिक प्रवर्द्धन बोर्डले आवश्यक निर्णय गरी फुकाउन सक्नेछ ।

१०(२) चिनी मिलले मदिरा उत्पादन गर्ने सम्बन्धमा देहाय बमोजिम गर्ने :

- चिनी मिलले उद्योगको अभिन्न अंगको रूपमा RS/ENA Plant जडान गर्न चाहेमा स्वीकृति प्रदान गर्ने व्यवस्था कायम राख्ने ।
- यस प्रयोजनको लागि समेत अन्य नयाँ उद्योग वा क्षमता वृद्धि/उद्देश्य थप प्रयोजनका लागि तोकिने गरेको व्यवस्था (धरौटी, क्षेत्रफल लगायत अन्य प्राविधिक मापदण्ड) गर्न उपयुक्त हुने ।
- चिनी मिल सञ्चालनमा नआइकन RS/ENA Plant जडान/संचालन गर्न स्वीकृति प्रदान नगर्ने ।
- डिष्टिलरी युनिटलाई आवश्यक पर्ने Molasses मध्ये कम्तीमा ५०% आफ्नै चिनी मिलबाट आपूर्ति हुनुपर्ने ।

१०(३) उद्योग /घरेलु तथा साना उद्योग विभागले नयाँ मदिरा एवं वियर उद्योगको दर्ता वा क्षमता वृद्धि गर्न स्वीकृति प्रदान गरेपछि सो को जानकारी अनिवार्य रूपमा अन्तरिक राजश्व विभाग, काठमाण्डौंलाई दिनुपर्नेछ ।

१०(४) डिष्टिलरी (बोटलिङ्ग समेत गर्ने उद्योग)को ईजाजत प्राप्त उद्योगले ब्लेण्डिङ्ग/बोटलिङ्ग मात्र गर्ने गरी उद्देश्य संशोधन गर्न माग गरेमा उद्देश्य संशोधन गर्न सकिनेछ ।

१०(५) २०६९।०६।२९ को मापदण्ड स्वीकृत हुनु भन्दा पहिले डिष्टिलरी (बोटलिङ्ग समेत गर्ने उद्योग) को ईजाजत प्राप्त उद्योगले ब्लेण्डिङ्ग/बोटलिङ्ग मात्र गरी मदिरा उत्पादन गरी रहेको हकमा यस मापदण्ड लागु भएको ३ (तीन) वर्ष भित्र यस मापदण्ड अनुरूपको न्यूनतम जग्गा व्यवस्था, भौतिक संरचना निर्माण आदि गरी डिष्टिलरी संचालन नगरेमा ब्लेण्डिङ्ग/बोटलिङ्गको मात्र ईजाजत कायम गरी डिष्टिलरीको ईजाजत पत्र खारेज गर्ने एवम् मिति २०६९।०६।२९ को

मापदण्ड स्वीकृत हुनुभन्दा पहिले अनुमति प्राप्त गरी संचालनमा रहेका उद्योगहरूले संचालन भएकै स्थानमा पूँजी तथा क्षमता वृद्धि गर्न चाहेमा प्रकरण २(अ) र ३(इ) मा उल्लेख भएको व्यवस्था लागू नहुने ।

१०(६) २०६९।०६।२९ को मापदण्ड स्वीकृत हुनु भन्दा पहिले इजाजत पत्र प्राप्त वा उद्योग दर्ता भई हाल सम्म संचालनमा नआएकाको हकमा संचालन म्याद थप, पूँजी वृद्धि, स्थानान्तरण गर्न चाहेमा आगामि ६ (छ) महिना भित्र प्रस्तुत मापदण्ड अनुरूप गर्ने शर्तमा धरौटी नलिई स्वीकृती प्रदान गर्ने । उक्त समयावधि भित्र पनि नियमित नभएको अवस्थामा इजाजत पत्र स्वतः खारेज गर्ने ।

२०६९।०६।२९ को मापदण्ड स्वीकृत हुनु पूर्व जारी भएका इजाजत पत्र वा उद्योग दर्ता भई संचालनमा नआएका उद्योगको विवरण सम्बन्धीत निकायहरू (घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयहरू, घरेलु तथा साना उद्योग विकास समितिका कार्यालयहरू, घरेलु विभाग र उद्योग विभाग) ले औद्योगिक प्रवर्द्धन बोर्डको सचिवालयमा १ महिना भित्र विवरण पेश गर्ने । सचिवालयले प्राप्त विवरण verify गरि सोको अभिलेख दुरुस्त राख्ने ।

१०(७) मिति २०६९।६।२९ को “नयाँ मदिरा तथा वियर उद्योग स्थापनार्थ एवं उद्देश्य थप र क्षमता वृद्धि समेतका लागि अनुमति प्रदान गर्ने” सम्बन्धको मापदण्ड लागू भए पश्चात मदिरा तथा वियर उद्योगको ईजाजत प्राप्त भई हालसम्म उद्योग दर्ता नगरेका ईजाजत प्राप्त व्यक्ति/संस्थालाई यस मापदण्ड लागू भएको ६ (छ) महिना भित्र कम्पनी, संचालक वा लगानीकर्ताको नाममा उद्योगको लागि आवश्यक जमिनको स्वामित्व कायम गरी उद्योग दर्ताका लागि रितपूर्वक आवदेन दिएमा ईजाजत म्याद थप गरी ६ महिना वा इजाजतको अन्तिम मितिमध्ये जुन पछि हुन्छ, सो म्यादभित्र व्यवसायिक उत्पादन गरिसक्नुपर्ने गरी उद्योग दर्ता गर्न सकिने छ । यस प्रक्रिया पूरा नगर्ने व्यक्ति/संस्थाको ईजाजत पत्र खारेज हुनेछ ।

१०(८) प्रकरण १०(५), १०(६) तथा १०(७) मा रहेको प्रावधान सम्बन्धमा उद्योग विभाग/ घरेलु तथा साना उद्योग विभाग/ घरेलु तथा साना उद्योग विकास समितिले सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरी सम्बन्धीत उद्योग तथा इजाजत पत्र बहकलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।